

977566

VEZÉRFONAL
A REF. ABC ÉS OLVASÓKÖNYVHÖZ.
TANÍTÓK SZÁMÁRA.

IRTA:

TASSI MIKLÓS,
DEBRECENI REF. TANÍTÓ.

Szop. 1909/099.

DEBRECEN SZ. KIR. VÁROS KÖNYVNYOMDA-VÁLLALATA.
1909 — 1790.

977566

Handwritten text, possibly '1920' or similar, in dark ink.

Debreceni Egyetem
Egyetemi és Nemzeti Könyvtár

0 000013 457310

1. Általános rész.

Az újabb olvasási módok között legelterjedtebb a fonomimika. Egyházkerületünk tanítói kara már rég sürgeti fonomimikai abc szerkesztését református népiskoláink számára.

Ime óhaja, kívánsága teljesült. A fonomimikai abc-ét a tiszántúli egyházkerület átadta a forgalomnak. De ugyanakkor szükségét látta annak, hogy hozzá rövid útmutatás készüljön, mely a hangok érzékeltetésére szükséges meséket és mondókákat foglalja magában.

Ily szempontból készült jelen útmutatás. Nem akarja ez a tanítók kezét megkötni, csupán vezérfonal kíván lenni, mert a tanító egyénisége, feltaláló képessége, tanítási ügyessége talán egy tárgy tanításánál sem érvényesülhet úgy, mint épen a fonomimikánál.

*

A fonomimikai eljárás maga után vonja az olvasás, írás külön választását. — Sokan kísérletet tettek arra nézve, hogy a fonomimikát az írvaolvasással összekapcsolják, de kísérletök nem hozta meg a kívánt eredményt. Én a református abc-ben — a tanítás első fokán — éles határt vontam az írva-olvasás és fonomimika között, elválasztottam az olvasást az írástól, de úgy, hogy a kettő egymással párhuzamosan haladjon. A tapasztalat igazolta ennek helyességét s a fonomimikai és írási gyakorlatok párhuzamos végzése biztosítja a kívánt eredményt.

*

A fonomimikával ma már minden tanító ismerős. Felesleges e helyen annak lényegét s alkalmazási módját bővebben ismertetni. E vezérfonal kimért kerete nem is engedi meg azt. Nehány megjegyzést azonban szükségesnek látok.

Mindenek előtt hangsúlyozom, hogy a fonomimika sikert csak úgy biztosít, ha maga a tanító is beleéli magát a gyermek világába, ha elmondhatja magáról a költő szavait: „Gyermek vagyok, gyermek lettem újra“. Aki nem tud felmelegedni tanítás közben, aki nem érzi át maga is a gyermek örömét, nem tudja kiaknázni a gyermeki lélek naivságát, utánzó képességét, aki csak gép módjára ledarálja az órai anyagot, — nem éri el azt a célt, melynek szolgálatába szerződött. Az iskolai tanítás — a fonomimika mellett — folytatása annak a játéknak, annak az életnek, melyet a gyermek a családban, az iskola udvaron folytat, átél. E játék, ez élet keretébe kell beilleszkedni a tanítónak s rövid, vonzó meséivel, élénk előadásával magához ragadni a fogékony lelkeket.

A fonomimikai eljárásban a következő fokozatokat kell megtartani :

1. Hangoztatási gyakorlatok.
2. Hangok összefogása.
3. Betűismertetés.
4. Olvasás.
5. Írás.

A hangoztatási gyakorlatokra rövid mesék szolgálnak, melyhez a kiejtendő hangot s a rögzítésre szolgáló jelt hozzá kötjük. A hangoztatási gyakorlatoknál ne a gyorsaság, hanem a biztosság legyen a cél. Az első napokon 2—3 hangot és jelt, később többet is vehet fel a tanító, de minden egyes alkalommal az előző órán tanultakat ismételve el, hogy a jelek s az azokhoz fűződő hangok előadásában a gyermekek kellő gyakorlatot szerezzenek, mert csak így biztosíthatjuk a későbbi gyors haladást, mindenek felett a hangok biztos összefogását és a hibátlan olvasást. (Repetitio est mater studiorum.)

2. Hangoztatási előgyakorlatok.¹

Szeretitek-e a Jézuskát? A Jézuska is szereti a jó gyermekeket. Mit hoz a jó gyermekeknek? Sok szép játékot, csillogó

¹ Olyan sorrendben vettem fel a meséket, mint az ábc-ben vannak a képek. Órákra, leckékre nem osztottam fel, a tanító bölcs belátása szerint oszthatja azt be úgy, ahogy a körülmények s a gyermekek tehetsége megengedik. Fő elv legyen: keveset, de jól. A mutatandó jelekre tájékozást nyújtanak az ábc-ben levő képek.

karácsonyfát. Karácsony estéje volt. Erzsike türelmetlenül várta a Jézuskát. Előre örült a sok ajándéknak, a szép karácsonyfának. Egyszer csak csengetést hall. Szalad az ajtóhoz, kinyitja s ime ott áll a szoba közepén a feldíszített karácsonyfá. Sok apró gyertya égett rajta, az arany, ezüst szálak csillogtak, villogtak a gyertya fényénél. A fa ágai majd letörtek a rájuk aggatott cukortól, süteménytől, játéktól. Volt rajta baba, tapsoló Jancsi, aranyos pillangó, hófehér libuska. Amint Erzsike meglátta a karácsonyfát, kezeit kiterjesztette s csudálkozásában így kiáltott fel: á! Ha valamin csudálkozunk, mi is kiterjesztjük a kezünket s ezt mondjuk: á! Terjesszék ki ti is a kezeiteket! Utánozzátok a csudálkozó ember hangját!

*

Az Erzsike testvére kicsi baba volt még, de azért ő is örült a karácsonyfának. Kis kezeckéjét szájaához emelte, mosolygott, nevetett s egyre ezt hajtogatta: *i! i! i!*

*

Nagyapó egy szép piros almát hozott fel a kertből.

— No, gyerekek — szolt unokáihoz — ezt annak adom, aki megfejti a találós kérdést. Pista, Sári, Sanyi, mind kíváncsian várták a nagyapó kérdését. Még a kétéves Zsuzsika is odatelepedett nagyapó ölébe. Figyeljétek gyermekek:

— Fán terem, magva van, lekvárt főznek belőle. Ki mondja meg, mi az?

— Én, én, kiáltották a gyermekek. Még a kis Zsuzsika is nyújtotta az ujját, ahogy testvéreitől látta s minthogy nem tudott még jól beszélni, ezt mondogatta: *é! é!*

— Látom, mindannyian tudjátok, mosolygott nagyapó. Négyfelé vágta az almát s elosztotta unokái között.

Hogy nyújtotta Zsuzsika az ujját? Mit kiáltott?

*

Erzsike vigyázatlan kis leány volt. Nem tudta megbecsülni játékait; tört, rontott mindent. Egyszer egy szép cukortojást kapott ajándékba. Igen örült a szép tojásnak. Egész nap azzal játszadozott. Vigyázz Erzsike, intette mamája, eltöröd a tojást! Erzsike nem hallgatott az intésre. Addig ürgette-forgatta, míg egyszer csak

zsupsz! elejtette s összetört. Erzsike sajnálta a szép tojást. Kezét szívére tette s fájdalmasan így kiáltott fel: ó!

*

Gyuri élénk kis fiú volt. Egész nap játszadozott, futkározott az udvaron. Hol katona volt, hol fuvaros. Máskor meg az állatok hangját utánozta. Nyerített, hápogott, kukorékolt, nyávogott, sőt még a Bodri hangját is utánozta. Futkosott előre, hátra, kezét a szájához emelte s mint a Bodri, mikor idegen embert lát, folyton hangoztatta: u! u! u! Hogy ugat a kis kutya? Tegyük a kezünket a szánkhoz s utánozzuk a kis kutya hangját!

*

Tudtok-e ti beszélni? Hát a kis gyermekek? Van-e nektek kis testvéretek? A kis gyermek nem tud beszélni, csak jelekkel s egyes hangokkal adja tudunkra, mit akar. Mikor álmos, arcára teszi kezét s ezt hajtogatja: a! a!

*

A jó gyermek hogy viseli magát az iskolában? Szabad-e a tanteremben szaladgálni? Mivel telik meg a levegő, ha a tanteremben szaladgálnak a gyermekek? Egészséges-e a poros levegő? Feri nagyon rendetlen fiú volt. Sohasem ült meg a helyén az iskolában. Hol ide, hol oda szaladt, kalapját a földhöz verte, porozott. Mikor bement a tanító bácsi, akkor is ott szaladgált a padok közt. Te verted fel a port — kérdezte tanító bácsi. Én nem — felelt Feri. Hát ki volt az a rendetlen gyermek? A fiúk mindnyájan Ferire mutattak s ezt kiáltották: ő! Tanító bácsi megbüntette Ferit nemcsak a rendetlenségért, hanem a hazugságért is. Megérdemelte. Hogy mutattak a fiúk Ferire? Mit kiáltottak? Ha valakire rámutatunk, mindig ezt mondjuk: ő!

*

Az egyéves kis Mariska karosszékében ült az asztalnál. Előtte volt egy tányér, amelyből jóízűen lakmározott. Édesanyja gyönyörködve nézte a kis leányt. Mit csinál a baba? kérdezte tőle. Mariska rámosolygott édesanyjára, kezét a szájába tette s ezt gagyogta: e! e!

*

Leesett a Kesely lábáról a patkó. János gazda elvezette a kovácshoz, hogy verjen rá újat. Elvitte magával a kis fiát is. A kis Ferkó nézte-nézte, hogy fujtat a kormos kovács inas, hogy ég a tűz, hogy verik nagy kalapáccsal a tüzes vasat. Nagyon tetszett neki, hogy a szikra pattogott szerte-szét s szépen csengett az ülő a kalapácsütésektől. Ő is összeszorította kis kezét, utánozta a kovács inasokat és örvendezve mondogatta apjának: *ü! ü!*

*

A kis Pali nagyon szeretett futkározni. Hiába intette édes-
anya: Pali, vigyázz, elesel. Nem hallgatott rá. Addig, addig szal-
adgált előre, hátra, míg egyszer csak zsupsz! elesett s megütötte
uagát egy kiálló kőben. Nagyon fájt az ütés, de nem mert sírni,
csak oldalát tapogatta s így nyögdécselt: *o! o!*

*

Mariskáéknak volt egy fali órajok. Régi szolga volt már a
háznál. Még az öreg nagyapóé volt. Ma már nem is készítenek
olyat. Fából volt az egész szerkezete. Lánc helyett madzag tartotta
a súlyokat. A kis Mariska nagyon szerette ezt az órát. Sokszor
elhallgatta egyhangú ketyegését. Addig hallgatta, addig hallgatta,
míg ő is megtanulta. Látta, hogy mozog a sétálója. Kinyújtotta
kis kezecskéjét, előre, hátra mozgatta s mondogatta: *t! t!*

*

Pista kiment édesapjával a mezőre. Amint a falu alá értek
tompá zúgást hallottak. Mi az édesapám? kérdezte Pista. A
cséplőgép, fiam. Annak a zúgása hallik ide. Pista a füléhez tette
ujját, hallgatódzott. Azután ő is utánozta a cséplőgép zúgását
így: *vvv!*

*

Sándor lent játszogatót a kertben. Hallgatta a madarak
énekét, a méhek zümmögését. Gyönyörködött a sok tarka virág-
ban. Egyikhez is, másikhöz is oda ment, megszagolta. Amint
egy piros rózsa fölé hajolt, csűf darázs repült ki belőle. Sándor
megijedt a darázstól, félt, hogy megszúrja. Kezét arcához emelte
s így kiáltott fel: *sss!*

*

Emma kényes, akaratos kisleány volt. Mindig az a játék kellett volna neki, amellyel testvérei játszottak. Ha nem adták oda, sírt, nyafogott. De a sírása csak kényeskedés volt. Törölgette ugyan szemeit a mutató ujjával, de könny nem jött belőle s csak ezt mondogatta: *j! j! j!*

*

Mivel szívjuk be a levegőt? Nyissátok ki a szátokat s szívjatok levegőt! Milyen hangot hallottok? A lélegző ember mindig ezt a hangot adja: *hhh!*

*

Pistának volt egy kis kutyája. Nagyon okos állat volt. Két lábra ült, szekeret húzott, az eldobott tárgyakat felkereste és előhozta. Pista sokszor játszadozott vele. Különösen abban találta örömét, ha ingerkedhetett vele. Megfogta kabátját, rázogatta előtte s a kutya morgását utánozta így: *rrr! rrr!*

*

Sándoréknak volt egy szép fehészőrű tehenök. Este, reggel friss tejjel látta el az egész családot. Egyszer csak hiába fejték, nem adott tejet. Nagyon vén már a Csákó, mondta édesapja. Eladjuk, veszünk helyette másikat! El is jött délután a mézárós, megvette a tehenet s vitte a vágőhídra. Kötelet kötött a szarvára, húzta maga után. A Csákó szépen ment a mézárós után, csak néha-néha bögött csendesén így: *mmm!* Mintha sajnálta volna ott hagyni régi gazdáját.

*

Miklós lement édesapjával a kertbe s leheveredett egy fa árnyékába. Amint körülnézett, furcsa alakú zöld bogárat pillantott meg egy fűszálon. „Micsoda ez, édesapám?” — „Szöcske, fiam.” — „Fogjuk meg.” — „Nem lehet, kis fiam, mert ugrik.” Miklós nem hitte el apja beszédét. Felkelt s óvatosan közeledett a szöcskéhez. Alig tett egy-két lépést, a szöcske megmozdult, felhúzta két hátulsó lábát, mint én az ujjamat s egy másik fűszálra ugrott! Onnan kiabált Miklós felé éles hangján: *c! c! c!*

*

Szeretitek-é a mézeskenyeret? Mi gyűjti a mézet? Honnan hordja a méh a mézet? Miben laknak a méhek? Láttatok-é már méhkas? Hogy sűrögnek, forognak a méhek. Egyik jön, másik megy. Zümmögve szállnak virágról-virágra. A méhkas előtt sokszor 10—20 méh is összegyűl. Nem tudnak egyszerre bemenni a szűk nyíláson; ott röpködnek fel, le, míg bejutnak. Úgy nyüzsögnek, mozognak, mint ahogy én az ujjaimat mozgatom s dúdólják a magok nótáját: *zzz!*

*

Gyuri a szobában játszadozott. Egyszer csak megpillantotta édes apja hegedűjét. No, gondolta magában, most majd én is muzsikálok, hadd táncoljanak a papiros katonák, Felvette a hegedűt, ráfektette a vonót s húzta, húzta. De bizony nem táncoltak a katonák. A hegedű sem szólott olyan szépen, mint mikor az édesapja kezében van. Szomorú, egyhangú nótát dúdolt, mindig csak ezt a hangot adta: *lll!*

*

Hogy hívjuk az olyan embert, aki nem tud beszélni? Igen. némának. A néma ember nagyon szerencsétlen. Megérdemli, hogy az emberek ne csak szánakozzanak, de segítsenek is rajta. Néma ember állott az utca sarkán. Kezét kéréleg nyujtotta a járó-kelők felé. Kért, könyörgött volna, de nem tudott szólani, csak ez a hang jött szájából: *k! k! k!*

*

Pali dobot kapott a nevenapjára. Nyakába akasztotta, mint a katonáktól látta. Fakardot kötött az oldalára s katonásan lépkedett. Olykor-olykor a dobot is verte, *d! d!* mondta a dob minden ütés után. Hogy üti a katona a dobot? Milyen hangot ad a dob?

*

Sanyi mézeskenyeret evett. Megérezte egy darázs a mész szagát, odarepült. Rá akart a kenyérré szállani, de Sanyi elkergette. A darázs azonban nem tágitott. Vissza-vissza szállott, ott repkedett körbe-körbe a Sanyi arca körül s dúdolta egyhangú nótáját: *nnn!*

*

A kis Erzsike új ruhát kapott; szép fényes gombokat varrt rá az édes anyja. Nagyon örült Erzsike az új ruhának, még jobban

a fényes gomboknak. Apjának, anyjának, testvéreinek örvendezve mutogatta: *g! g! g!*

*

Láttatok-e már, mit csinál a cica, mikor haragszik? Felborzolja a szőrét, kinyújtja a karmait s ilyen hangot ad: *fff!*

*

Pali nagyon szeretett labdázni. Ha elvégezte a feladatát, kiment az udvarra játszani. Elővette a nagy gummilabdát, a földhöz ütötte s a felugró labdát tenyerével ismét a földhöz csapta. A labda vígan pattogott a földről, de Pali mindannyiszor vissza ütötte. A pattogó labda ilyen hangot adott: *b!* mintha mondta volna, ne üss már kis gazdám, mert nagyon fáj. De Pali rá sem hallgatott. Talán estig is püfölte volna, ha a labda meg nem sokalja s ki nem siklik a keze alól.

*

Feri nagyon szeretett az égő gyertyával játszani. Elébe tartotta a kezét, aztán fúvogatta így *ni p! p!* s gyönyörködött benne, hogy hajlik a láng jobbra-balra. Hogy fűjjük le ruhánkról a port? Milyen hangot adunk fűvás közben?

Ilyen s ezekhez hasonló meséket használhat fel a tanító a hangoztatási gyakorlatokhoz. Gyakorlott tanító, sőt a kezdő ember is igen könnyen tudja idomítani s a célnak megfelelőleg felhasználni s kérdéssel a kívánt hangot és jelt belőle levezetni. A jelt kezdetben a tanító is mutatja, később csak a hangot mondja s a jelt mutattatja, a legutolsó fokon pedig rávezető kérdésekkel mondatja a hangot s utánoztatja az ahhoz kapcsolt jelt.

3. Hangok összefogása.

Mikor a hangoztatási gyakorlatot elvégeztük s a gyermekek a jeleket s hangokat gyorsan és biztosan tudják utánozni s visszaidézni, hozzáfogunk a hangok összefogásához. — Először azokat a mássalhangzókat vesszük fel, amelyekkel könnyen foglal a gyermek s így az összefogás nem okoz nagy nehézséget. Ilyen a *s, r, v, l, f* stb. hangok, melyek a száj előkészítésekor mintegy maguktól hangzanak. Ezekkel alkotunk értelmes egytagú szokat. Figyelmeteljük a gyermekeket, hogy az első jel után ne mondják ki a

hangot, csak a szájokat készítsék a kimondáshoz s a második jel után egyszerre mondják ki a két hangot. Kezdetben azt is megengedhetjük, hogy az első jelt halkán hangoztassák, míg a második jel hangját hozzá kapcsolják, pl.: Hogy tesz a cíca, mikor haragszik? Mutassátok a jelt s a hanghoz készítsétek hozzá a szájatokat! Tegyük utána ahogy a kis gyermek alszik s mondjuk ki egyszerre! Első próbára nem igen sikerül. De a türelem rózsát terem. A tanító mutatása, útbaigazítása mellett két-három kísérlet elég arra, hogy biztosan összefogják a jelt s ha az első nehézségen túl vagyunk, a többi szók kimondásánál az összefogás nem okoz nagy nehézséget. Itt is a biztosságra s ne a gyorsaságra fektessük a főcél. A tanmenetre s a felhasználható gyakorlatokra nézve tájékozást nyújtanak az abc első lapjain levő olvasási gyakorlatok.

4. Betűismertetés.

A hangok összefogásával egyszerre végezhetjük a betűismertetést. — Ilyen előkészítéssel vezethetjük be: Ismeritek-e a lámpát? hát a kályhát? Miről ismeritek fel, hogy melyik a lámpa? melyik a kályha? Ugy-e az alakjáról? A hangoknak is tudunk alakot adni. A hangok alakját betűnek hívjuk. Nézzetek ide! Amelyik betű olyan, mint a tojás s vonás van felette, úgy hívják: *ó!* Hogy tett Erzsike mikor a tojást eltörte? Nézzétek meg jól ezt a betűt, hogy akárhol látjátok, megismerjétek.

Minden betűalakhoz rövid ismertetést fűzünk. Ismert tárgyakkal kapcsoljuk össze az alakot. Pl. Amelyik betű egyenes, mint a hegedűvonó: *l*. Amelyik betű olyan görbe, mint a meghajlított vessző, az: *c*.

Amelyik betű egyenes, mint ez a pálcza s pont van felette: *i*. Ha egy álló vonal alsó részéhez elől karikát tesztek: *d*. Ha az álló vonal alsó részéhez hátul tesztem a karikát: *b*. Így tovább.

Hogy a betűk felismerésében kellő gyakorlatot szerezzenek a tanulók, a már ismertetett betűalakokat felkerestetjük velök ott fenn az iskolában az elibök adott könyvből, odahaza újságpapírosról, sőt házi feladatnak is feladhatjuk, hogy újságdarabokról az ismert betűalakokat kivágják.

5. Olvasás.

A betűismertetés bevégeztével képessé tettük a gyermekeket az olvasásra. Előbb falitábláról, aztán az abc-ből olvastatunk. Az

olvasztatás sohasem egy gyermekre szorítkozzék. Részt vegyen abban mindig az egész osztály a tanító felügyelete s vezetése alatt. Ne hagyjuk magára a gyermeket, mert könnyen kapkodóvá válik. Még akkor is, mikor már abc-ből olvasnak egyenként, az egész osztály vele mutassa a jelt s mondja, olvassa magában a szót. Az olvasáshoz előbb a jobb gyermekeket szólítjuk. Nyugodtságra, biztosságra szoktatjuk őket. E fokon már a szók elemzését is megkezdhetjük, melyre az írásnál van nagy szükségünk. A szók elemzése a jelek segítségével könnyen és biztosan történik. De ne csak elemezzük a szót, hanem értelmezzük is. — mert csak úgy van eredménye munkánknak, ha a gyermek érti is azt, amit olvas.

Az olvasás megkönnyítése végett kezdetben szótagokra osztottam úgy az írott, mint a nyomtatott részt. Az összetett betűknél azonban a tagolást már elhagytam, mert ekkorra a gyermek szeme és nyelvérzéke hozzászokik a tagoláshoz s bár e fokon már jelek nélkül olvastatunk, ritkán fordul elő az az eset, hogy a gyermek helytelenül tagoljon.

6. Írás.

A fonomimikai eljárás nemcsak megkönnyíti az olvasástaniást, de gyorsabbá is teszi. A betűismertetés bevégezése után a gyermekek egyjegyű betűkből álló szók nyomtatott alakját, — több-kevesebb biztossággal ugyan, de tudják olvasni. Felesleges idővesztegetés volna őket arra kárhoztatni, hogy most már a nyomtatott betűalakokkal egyenként ismerjék meg az írott betűket s csak olyan szókat olvassanak, melyek a már kétféle alakban ismert betűkből vannak összeállítva. Ez eljárás mellett nem nyerik meg a gyermekek azt az olvasási készséget, melyre a kezdet után bizton számíthatunk. Ezért választottam én külön az írást az olvasástól. Míg a gyermekek az abc első lapjain levő értelmes szókat, rövid olvasmányokat kellőleg begyakorolják, addig az írási előgyakorlatokat s a betűk leírását is megtanulják s ha kellő figyelmet és időt fordítunk az írástanításra, mire az összetett betűkhöz érünk, oly biztossággal írnak a gyermekek, mint az írva-olvasási mód szerint.

Az írástanításhoz, illetőleg az azt megelőző előgyakorlatokhoz hozzá kell fogni mindjárt az első napokban. Hiszen alig várja a gyermek, hogy palatábláját elővegye. Szem- és kézgyógyító gyakor-

latok, gyermekrajzok (vonalak, pontok, keresztek, csillagok stb.) képezhetik az első fokot, melyről átmegyünk a tulajdonképpeni írási előgyakorlatokra. Erre bő anyagot talál a tanító az ábc-ben. Megjegyzem, hogy az csak a fokozatot, nem pedig az óránkénti tananyagot tünteti fel. Mindenki saját céljai szerint osztja be s dolgozza fel. E gyakorlatokban minden vonal, mely az egyes betűkhöz szükséges, fel van véve, úgy, hogy a betűk írásánál lépten-nyomon ismerős vonalakkal találkozik a gyermek, mi igen megkönnyíti a betűalakok helyes és gyors leírását.

Az egyes betűk alakját a nyomtatott betűkből vezetjük le. Lerajzoljuk a betű nyomtatott alakját a táblára s vékony segédvonalakkal előállítjuk belőle az írottat. Ilyenforma eljárást követhetünk: Kedves gyermekeim! Ti már sok betűt ismertek. Azokat a betűalakokat, amelyeket ti ismertek, a nyomdában állítják elő, azok nyomtatott betűk. De a betűket krétával, palavesszővel is le lehet írni. Szeretnétek ti írni? No megpróbáljuk. Nézzetek ide! Rajzolok egy betűt. (A tanító felrajzolja az *í* betű nyomtatott alakját.) Mutassátok a jelet s mondjátok a nevét! Jól van! Látom, ismeritek. Most ide figyeljete! Húzok elibe egy jobbra dőlt vonalat, alul elkanyarítom. Megváltozott-é az alakja? De a neve nem változott. Hogy hívják hát most is? Igen, ez az írott *í*. Most egyfolytában írom így: leteszem a krétát a 3-ik vonalra, jobbra dülve felhúzom a második vonalig, itt nem állok meg, hanem benne lemegyek a 3-ik vonalig s jobbra elkanyarítom, fölibe pontot teszek. Hogy nevet a kis gyermek? No, most próbáljátok ti is. Először próbáltathatjuk a levegőben, azután íratjuk a palatáblára. A tanító mindig vezényeljen, még pedig kezdetben mondja a vonal alakot is, később így: jobbra dőlve fel, benne le, kereken el, fölibe pont.

Hasonló eljárást követünk a többi betűknél is. Előbb a magán-, aztán a mássalhangzókat tanítjuk meg. Mihelyt az első mássalhangzót leírtuk, rögtön szókat alkotunk vele s azokat íratjuk. Figyelmeztetjük a gyermekeket, hogy az írásban összekötjük a betűket, nem szabad köztük hézagot hagyni.

Az összetett betűknél már összekapcsoljuk az írást és olvasást.

OLAVIN KIRJAINEN KÖNYTKÄ
Lelt. 15838-1959

